

Гузій Ольга

студентка групи Т-41

„МАРКІЗ ДЕ САД ПО-УКРАЇНСЬКИ” П. КРАЛЮКА ЯК ДЗЕРКАЛО УКРАЇНСЬКОЇ ДІЙСНОСТІ

Стаття присвячена дослідженню проблеми морального виховання українського суспільства в оповіданні П. Кралюка „Маркіз де Сад по-українськи”.

The article is dedicated to investigating problem of moral education in Ukrainian society in P. Kraliuk's story „Marquis de Sade in Ukrainian”.

„Трохи еротичне оповідання часів пізньої перебудови „Маркіз де Сад по-українськи”[2, с. 1] П. Кралюка – своєрідна і напрочуд реалістична картина про інтимне життя українців на зламі радянської доби. З легким відтінком іронії автор зображує чоловіче та жіноче начало сім’ї – Мужа і Жону, які в умовах тогочасної дійсності страждають від дефектів сексуального виховання радянського суспільства. В одному з епізодів оповідання Муж песимістично окреслює наслідки такого способу існування: „Не життя – суцільна сірість. Що один день, що другий... Трактор в полі дир-дир-дир... Свиня вдома рох-рох. Корова мукає. Діти бігають. Жінка хмарою ходить. Бувало – не підступишся. Ото горілочки смикну і якось усе до лямпи...”[2, с. 3]. Жона взагалі позбавлена уявлення про задоволення від інтимних стосунків: „Раніше як у людей... Захоче, то ляже біля мене. Я світло погашу. Соромилась. Навіть сорочки не скидала [...] І що люди в цьому знаходять? Для мене якось воно все одно. Хоче – то хоче, а не хоче – теж незле” [2, с. 3].

Однак одноманітне життя героїв „Маркіза де Сада по-українськи” змінюється завдяки впливу еротичних фільмів. Промовистий епіграф до оповідання „з листа вдячного жителя приміського села до приватної телекомпанії, що був опублікований у істинно народному часописі” [2, с. 2] засвідчує, що попит українського суспільства, особливо сільського населення, на кінострічки еротичного характеру справді великий: „...

прошу від імені односельчан і сусідів, щоб ви зрозуміли, що ми теж хочемо дивитися фільми, які в місті йдуть увечері у відеосалонах [...] Зробіть усе можливе, але фільми для дорослих показуйте щодня” [2, с. 2].

У пошуках нових вражень та відчуттів Муж починає експериментувати над Жоною, випробовуючи побачене на практиці. Але на відміну від відверто непристойних сцен з романів французького письменника, П. Кралюк описує лише „садистську” спробу Мужа повторити вчинок актора еротичної стрічки, який лупцює різкою гарну даму, а потім вступає з нею у тілесний контакт. Захоплений такою відвертою сценою Муж вирішує і собі спробувати щось подібне: „Шкода, думаю, жінку сікти. Хоча з іншого боку... Хіба моя не заслужила? Чого еротикою займатися не хоче? А все спить і спить... Дай-но, думаю, зайду до хліва. Там десь батіг мусить бути” [2, с. 7].

У контексті світової літератури ім'я Маркіза де Сада стало відомим завдяки скандальним романам „120 днів Содому” (1785), „Жустіна” (1787), „Жульєтта” (1801) тощо. Персонажі вищезгаданих творів поставали для читача жорстокими та порочними істотами, які збоченими способами, із застосуванням грубої фізичної сили, задовольняли свою хіть. Така творчість французького письменника стала об'єктом зацікавлення медиків, психологів, сексологів. А 1886 року світ побачила праця „Psychopathia sexualis”[1] Ріхарда фон Крафта-Ебінга, у якій дослідник запроваджує термін „садизм” (статеве збочення, пов'язане з намаганням заподіяти партнерові біль під час статевих зносин [3, с. 674]).

Соціокультурний та сексуально-психологічний феномен садизму в розумінні Мужа з „Маркіза де Сада по-українськи” втілюється лише у грубій формі поводження з жінкою. Але Жоні такі інтимні експерименти не сподобалися, ба більше, вона як справжня українська дружина, карає за такі зухвальства чоловіка, та не батогом, а телевізором: „Надивився його чоловік – і всілякі бешкети чинить. Схопила я того телевізора й кинула на свого мужа. Як підняла такий тягар – сама не пам'ятаю. Побився той

телевізор, а чоловік разом із ним. Навіть знепритомнів. Відходжувати довелося” [2, с. 7].

Якщо у Маркіза де Сада герої фізично та морально страждають від надлишку знань у сфері інтимних задоволень, то у П. Кралюка – навпаки, від нестачі. Муж і Жона – типові образи, у яких можна впізнати безліч українських сімей. Проблема, яку порушує автор, набуває дещо комічного характеру, навіть абсурдного. Водночас „Маркіз де Сад по-українськи” – дзеркало дійсності.

Проблема буквального сприйняття поняття „стати жертвою кохання” як у Маркіза де Сада, так і у Леопольда фон Захер-Мазоха є результатом стрімкого розвитку деструкції моралі. Саме тому виникає поєднання непоєднуваного – любові та жорстокості. П. Кралюк знаходить свій варіант бачення цієї проблеми: Муж і Жона і без еротичних фільмів можуть прожити, тому така інтимна дивина як садизм не здатна прижитися в українському середовищі. Принаймні для справжніх Мужа і Жони вона назавжди залишиться забороненою темою. Однак французький філософ ХХ століття Жиль Дельоз вважає: „У будь-якому випадку Сад і Мазох є також великими антропологами, як і всі ті, хто вміє застосовувати у своїй праці цілісну концепцію людини, культури, природи, – та великими художниками, як і всі ті, хто вміє задіяти із небуття нові форми, і створювати нові способи відчуття та мислення, якусь зовсім іншу мову” [4].

У центрі „Маркіза де Сада по-українськи” – людина з її інстинктами збереження роду, особистість, яка страждає від цнотливого сексуального виховання, тому у власний спосіб намагається заповнити прогалини у сфері інтимних знань. Муж і Жона сформували свої погляди на багатогранні прояви суспільного життя під єдиним програмним гаслом „в Радянському Союзі сексу немає”. Або ж як продовжувала вищезгадану фразу її авторка Людмила Іванова: „Секс у нас є, немає реклами” [5]. Муж наполегливо шукає такої реклами, але й страждає від неї. Тому головні

герої твору постають перед читачем типовими жертвами епохи, у якій перебувають.

Отже, трохи еротичне оповідання часів пізньої перебудови „Маркіз де Сад по-українськи” постає перед нами як дзеркало української дійсності не лише другої половини ХХ століття, а й сучасності. Адже представникам старшого покоління тяжко уявити себе у ролі „жертв кохання”, тому те, що не приживається у нашому суспільстві, можна сприймати хіба з комічно-травестійною наліпкою „по-українськи”. Саме яскраво висвітлена проблема несприйняття старшим поколінням еротичної „екзотики” робить твір П. Кралюка „Маркіз де Сад по-українськи” актуальним та цікавим на різних етапах історичного поступу.

Використана література:

1. Донасьєн Альфонс Франсуа де Сад [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://de-sad1.narod.ru/>

2. Кралюк П. Маркіз де Сад по-українськи / П. Кралюк // Київська Русь. – 2007. - № 8. – С. 1 -7.

3. Новий словник іншомовних слів / [уклад. і голов. ред. О. М. Сліпушко]. К. ; Аконіт, 2007. – 848 с.

4. Маркиз Де Сад. Жюстина [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lib.ru/INOOLD/DESAD/sad1.txt/>

5. Откуда появилась фраза „В СССР секса нет”? / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.genon.ru/>